

Fagretning - eksempel

Byggeri

Fag

Historie

Klassetrin

8. - 9. klasse

Varighed

3-6 lektioner

Jobmuligheder

Murer

Selvstændig

Mulighed for at læse videre til:

Byggetekniker

Bygningskonstruktør

Byggekoordinator mm.

Mureruddannelsen som EUX-elev

giver adgang til ingeniør- og

arkitektuddannelserne.

Åben Skole aktivitet

Besøg lokal erhvervsskole eller
murervirksomhed.

Det er også en mulighed at besøge
en byggeplads og observere
arbejdsforholdene.

Er det noget for mig?

En murer kan arbejde på forskellige byggeprojekter - både de helt store kæmpebyggerier og på de små villaveje. En murer kan pakke sit håndværk i rygsækken og tage ud i verden og møde nye mennesker - fra Nykøbing til Nepal. En murer kan sit håndværk og skal levere høj kvalitet hver dag.

En mursten er ikke bare en mursten - og en spand mørtel er ikke bare en spand mørtel. I murerfaget er der masser af tradition, historie og håndværkskultur, selvom der også kommer nye materialer og nye metoder til fremtidens byggeri.

I dette forløb skal du lære om udviklingen af danske arbejdsforhold for murere og andre håndværkere i løbet af en længere historisk periode.

Du vil blive klogere på og udfordret på din viden, og dine argumentations- og diskussionsfærdigheder vil blive sat på prøve.

Fælles mål

Historie 7. - 9. klasse

Kompetenceområder	Færdighedsmål	Vidensmål
Kronologi og sammenhæng	1 Eleven kan sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng.	Eleven har viden om historisk udvikling.
Kildearbejde	2 Eleven kan målrettet læse historiske kilder og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om historiske problemstillinger.	Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur.
Historiebrug	3 Eleven kan udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra historiske scenarier.	Eleven har viden om historiske scenariers funktion.

Arbejdsopgaver

Indled forløbet med at aktivere elevernes forforståelse og viden om murerfaget. Eleverne skal tage udgangspunkt i deres umiddelbare kendskab til arbejdsforholdene på de danske byggepladser.

Hvis eleverne kun har begrænset kendskab til området, kan læreren provokere en smule ved at spørge til elevernes fordomme om murerfaget og håndværksfag helt generelt.

Opgave: Videoer med fordomme om murerfaget

Efter den indledende brainstorm ses tre humoristiske videoer om murerfaget og de fordomme, der findes

Fordom #1 - Murere tjener ingen penge:
youtu.be/3P_dtyKAITM

Fordom #2 - Murere kan ikke bruge hovedet:
youtu.be/pX2V0Nqjj8A

Fordom #3 - Murere bliver aldrig til andet:
youtu.be/6zSTNef141E

Tal herefter med din klasse om videoernes budskaber (og fordomme)

- Dårlige arbejdsforhold og løn (video 1)
- Murere kan ikke bruge hovedet (video 2)
- Murere bliver aldrig til andet (video 3) – ved dette punkt kan der henvises til punktet: Jobmuligheder til dette forløb
- Har videoerne på nogen måde været med til at ændre jeres opfattelse af murerfaget? (Kun begrundede svar)

Teoriafsnit: Murerfagets indtog i Danmark

Middelalderen

Murerfaget og det brændte ler kom med munkene til Danmark i 1100-tallet fra de store sydlandske klostresamfund. Munkene var datidens kulturbringere og bragte ved deres indvandring til Danmark murer- og stenhuggerkunsten med sig.

Her i landet var der rige forekomster af ler, og da munkene beherskede teknikken med at brænde ler til

tegl, blev klostre og kirker, der hidtil var bygget af træ, nu bygget af teglsten. Et eksempel på et prægtigt teglstensmurværk fra middelalderen er Sct. Bendts Kirke i Ringsted, som blev indviet i 1170 (Altså en cirka 850 år gammel bygning). Den er en af Danmarks ældste murstenskirker. Kirken er opført af munkesten, der er den tidligste form for mursten, vi kender i Danmark

Læs mere om kirken her:

ringstedsogn.dk/kirkerne/sct-bendts-kirke

Striden mellem håndværkere og klostrebødre

I løbet af middelalderen opstod der en strid om rollefordelingen mellem håndværkerne og klostrebødrene. Striden førte til, at håndværket tog over og fortrængte munkene, der havde været dets læremestre. Munkene koncentrerede sig nu om bog og bøn og overlod passer og hammer til håndværkerne.

Omkring murerne opstod der en myte. Myten berettede om, at murerne måtte være i besiddelse af særlige hemmelige kræfter og egenskaber, når de med deres håndværksmæssige kunnen var i stand til at opføre fantastiske bygningsværker med slanke piller og høje hvælvinger og tårne, der strakte sig mod Guds himmel. En myte der har holdt ved murerfaget helt op til vore dage.

Et mere nutidigt eksempel på murerens særlige kunnen er Grundtvigskirken i København, der er opført i 1920-1940 (20 murersvende arbejdede i 20 år og brugte 6 millioner mursten til at opføre kirken).

Almindelig byggeskik

I landet rigt på ler (Danmark) blev huse opført af mursten nu mere almindelig byggeskik og bygningskulturel praksis. Middelalderens og renæssancens murede huse blev oftest kalket eller malet med linolie-maling, således at murværket fik en blank overflade. Med årene er denne overfladebehandling dog gået til og ikke fornyet.

I middelalderen foregik brænding af tegl i små ovne, der var placeret i nærheden af byggepladsen. Hver egn havde sit eget teglværk. Derfor varierede murværkets udseende fra egn til egn.

Industrialiseringen

Industrialiseringens fremmarch fra midten af 1800-tallet

medførte stor indvandring fra land til by. I byerne opstod der en ny og hurtigt voksende arbejderklasse og dermed et voldsomt behov for boliger.

I København betød overbefolkningen, at man blev nødt til at bygge boliger på store åbne arealer, som ikke tidligere var tiltænkt bygninger. Det betød, at der skød omfattende boligkvarterer op med lynets hast – de såkaldte brokvarterer: Vesterbro, Nørrebro og Østerbro. Den samme udvikling så man også i andre større byer landet over.

Vidste du, at...

En murer i 1872 fik 2 kroner og 70 øre i løn om dagen? Det svarer til ca. 162 kr. i 2017.

Det stadig voksende behov for nye boliger gav arbejde til murerne. Alene i København steg antallet af murersvende og muremestre fra ca. 1.000 i 1860 til ca. 3.000 i 1901. Behovet for materialer steg naturligvis i takt med den store byggeaktivitet, og egnens små teglværker kunne ikke længere klare efterspørgslen. Derfor blev det nødvendigt at sejle mursten til København fra både Sønderjylland og Nordsjælland.

Produktionen på teglværkerne blev ligeledes industrialiseret. Det betyder, at murstenene gik fra håndstrøgne mursten til industrielt fremstillede maskinsten. Murstensproducenterne standardiserede produktet til et format der har holdt ved helt til vores tid.

Murerfagets udvikling og fremtid

Murværk har historisk set været det foretrukne valg af byggemateriale i Danmark, og murerbranchen udgør et af de mest traditionsrige håndværksfag i det danske byggeerhverv.

Der er naturligvis sket en løbende udvikling af murerfaget med hensyn til såvel materialer som arbejdsvilkår, men udviklingen er foregået langsomt, og de grundlæggende arbejdsoperationer har ikke ændret sig afgørende i århundreder.

Det er vigtigt for murerfagets fremtidsperspektiv at drage fordel af viden fra de industrielt fremstillede

byggekomponenter, hvor robotteknologi ikke er en fjern medspiller.

Men murerfaget er lige nu, som det altid har været, et håndværksfag, der kræver stor fysisk kapacitet, hvorfor specielt arbejdsforholdene for en murer er vigtige.

I de kommende opgaver skal I beskæftige jer med udvikling af arbejdsforhold for håndværkere (herunder murere) i Danmark.

Kilder:

Bøgh, Clausen, Johansen, Rasmussen, Skovsgaard & Sørensen: Murerbogen – murerfagets grundbog, 2013.
Bang & Clausen: Murerfagets udvikling – Barrierer og muligheder, 2001

Opgave

Eleverne skal efter læsning af teoriafsnittet kunne gøre rede for:

- Hvor mange år man ca. har fremstillet mursten i Danmark.
- Hvem der bragte murerkunsten til Danmark.
- Hvad industrialiseringen betød for murerfaget.

Introduktion til emnet: Arbejdstid i Danmark

“8 timers arbejde – 8 timers fritid – 8 timers hvile”
Sådan lød arbejderbevægelsens slagord, indtil kravet blev efterkommet i 1920. Siden er arbejdstiden faldet yderligere, og den danske arbejdsuge udgør i dag 37 timer.

Det nuværende timeantal er et resultat af en lang arbejdskamp mellem arbejdsgivere og arbejdstagere.

Det kan dog være, at danskerne snart skal vænne sig til at arbejde mere, da forslaget om en længere arbejdsuge er på dagsordenen i medierne.

Opgave

Sæt jer sammen i grupper af tre, hvor I tildeles et nummer.

- 1'erne kigger grundigt på kilde 1 og redegør for indholdet.
- 2'erne kigger grundigt på kilde 2 og redegør for indholdet.
- 3'erne kigger grundigt på kilde 3 og redegør for indholdet.

Kilde: leksikon.org på baggrund af "Mindre arbejde - større autonomi". Institutionen Sociologi, 1986.

Opgave

- Fremlæg for hinanden - hvad får I ud af kilden?
- Hvilke samfundstendenser gør, tror I, at udviklingen ser ud som den gør? Der kan indhentes viden og inspiration ved at gå på danmarkshistorien.dk og søge efter 'arbejderbevægelsen' og 'septemberforliget'.
- Hvilken betydning har arbejderbevægelsen og septemberforliget haft for nutidens murere og andre organiserede arbejderes hverdag?

Afsluttende diskussion om arbejdstid

I har nu fået et mere indgående kendskab til de samfundsforhold der gør, at en murersvend i dag har en arbejdsuge på 37 timer. Herunder skal I arbejde med og argumentere for betydningen af en kortere ferie til danske ansatte:

 Læs artiklen: "Din ferie koster samfundet milliarder": pol.dk/5459656

Opgave: Diskussion og argumentation

Efter artiklen er læst individuelt tages nedenstående spørgsmål op på klassen:

- Hvad er budskabet i Politikens artikel?
- Hvad vil en feriedag mindre (pr. dansker) samlet set betyde for den danske økonomi?

Efter en kort klasses Diskussion af artiklens budskab samt én feriedags betydning for den danske økonomi, deles klassen i to. Den ene halvdel skal indtage en positiv holdning, og den anden halvdel skal indtage en negativ holdning til nedenstående spørgsmål (for og imod)

- Hvad mener I om, at danskerne skal arbejde mere enten ved længere arbejdstid eller mindre ferie?
- Har danske arbejdere det for godt i dag? (Sammenlign gerne med andre lande og tidligere tider).
- Hvad mener I om, at pensionsalderen for håndværkere er den samme som for akademikere?

Anvend gerne følgende udsagn fra DJØFs formand til at diskutere sidste spørgsmål:

"Jeg vil kraftigt advare imod, at vi begynder at forskelsbehandle forskellige fag- og uddannelsesgrupper. Selvom man har en lang uddannelse, ender man med at lægge det samme antal arbejdsår - eller flere - inden man går på pension. Langt de fleste studerende er allerede aktive på arbejdsmarkedet i studietiden med et studiejob ved siden af. Det skal vel også tælles med? Og hvad med håndværkerens ledighedsperioder eller sosu-assistentens deltidsjob - skal det også trækkes fra, når vi udregner antal arbejdsår?"

Kilde: Søndagsavisen.dk, 2015

Evalueringsopgaver på klassen - hvad har I lært?

Fælles lærerstyret gennemgang af nedenstående spørgsmål. Spørgsmålene må ikke udelukkende besvares med et ja, der skal begrundelse på alle svar.

- Er I blevet klogere på samfundsudviklingens betydning for murerfaget - hvordan?
- Er I blevet bedre til at forstå og tale nuanceret om historiske udfordringer på baggrund af en kilde - hvordan?
- Er I blevet i stand til at argumentere og diskutere historiske forklaringer og forhold set i forhold til nutidige forhold - hvordan?

Flere opgaver

Historiske emner der kan tages op i forlængelse af forløbet:

- 1. maj
- Slaget på Fælleden mm.
- Mere dybdegående arbejde med arbejderbevægelsen og septemberforliget

 For mere inspiration, besøg hjemmesiden blivmurer.dk

Årstal	Daglig arbejdstid
1872	11,4
1884	10,8
1899	10,1
1910	9,7
1918	9,5
1920	8,0

Kilde 1: Udvikling i daglig arbejdstid 1872-1920

Årstal	Årlige ferieuger
1920	0,5
1930	1
1936	2
1955	3
1974	4
1981	5
1998	5,6
2000	6

Kilde 2: Årlige ferieuger 1911-2000

Årstal	Ugentlig arbejdstid
1911	55
1920	48
1955-1961	45
1966	44
1970	41,75
1974	40
1986-1991	37

Kilde 3: Ugentlig arbejdstid 1911-1991